

Lotyšská a estonská klasická literatura (do roku 1918)

Kurz podává přehled vývoje, klasického kánonu a výrazných tvůrčích osobností lotyšské a estonské literatury od vzniku prvních textů na lotyšském a estonském území (13. stol.) do počátků moderní literatury v prvních desetiletích 20. století. V rámci konstituování novodobých literatur v průběhu 19. století je sledován vliv folkloru, pastorské a ochranovské literatury, zároveň jsou uvedeny některé reflexe (transformace) těchto tradic ve 20. století. Pozornost je věnována též místní literatuře psané latinsky, německy, latgalsky a lívsky, procesu ustalování jednotného spisovného jazyka a jeho ortografie a české recepci těchto literatur a kultur.

1. Společné rysy pobaltských kultur; latinské a německé písemnictví.
2. První lotyšské a estonské knihy.
3. První pokusy o kodifikaci jazyka, počátky světské prózy a poezie.
4. Švédské vzdělávací reformy, překlady Bible, ochranovské hnutí v Livonsku.
5. Osvícenský racionalismus a preromantismus.
6. Kulturní aktivity německých pastorů a starolotyšů.
7. Mladolotyšské hnutí, počátky novodobé poezie a prózy.
8. Sbírání a studium folkloru.
9. Lotyšské a estonské dainy.
10. Umělé eposy, vlastenecký romantismus a sentimentalismus.
11. Počátky realismu.
12. Novosměrovské hnutí, počátky moderny.
13. Aspazie a Rainis.
14. Lotyšské hnutí dievturība a folklorismus v literatuře 20. století, pozitivismus 30. let.

Povinná literatura:

a) odborná:

1. Švec, L. – Macura, V. - Štoll, P.: *Dějiny pobaltských zemí*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha 1996. Včetně kapitol o lotyšské a estonské kultuře.
2. Slabihoudová, N. – Vlčková, A. – Štoll, P.: *Slovník pobaltských spisovatelů*. Libri, Praha 2003. Úvody, příslušná hesla.
3. Parolek, R.: *Srovnávací dějiny baltických literatur*. Univerzita Karlova, Praha 1978.
4. Parolek, R.: *Lotyšská literatura*. Bohemika, Praha 2000.
5. Slabihoudová, N.: *Stručný přehled estonské literatury*. Balt-East, Praha 2003.
6. Kronberg, J.: *A Short History of Estonian literature*. <http://www.estlit.ee/>
7. Macura, V.: *A. H. Tamsaare aneb Cesta za epopejí*. Nová Baltika, Praha 1999.

b) beletrie (alespoň tři tituly lotyšské a tři estonské):

1. *V kruhu krásy*. Malá antologie z lotyšské a litevské lidové poezie. Bohemika, Praha 1998.
2. *Les duší*. Antologie lotyšské poezie 19. a 20. století. Bohemika, Praha 2001.
3. Pumpurs, A.: *Láčplēsis* (Parolek, R.: *Souboj nad propastí*). Albatros, Praha 1987.
4. Blaumanis, R.: *Smrt na kře a jiné povídky*. Svět sovětů, Praha 1959.
5. Rainis, J.: *Daleké ozvěny*. Praha, Mladá fronta, 1982.
6. Skalbe, K.: *Jak jsem plul ke Královně Severu*. Svoboda, Praha 1983.
7. Virza, E.: *U Straumēnū*. Kronika lotyšského statku. Literární a umělecký klub, Praha 1939.
8. Bels, A.: *Nespavost*. Lubor Kasal, Praha 2006.
9. Kreutzwald, F. R.: *Báchorky ze země tisíce ostrovů*. Balt-East, Praha 2000.
10. Kreutzwald, F.R.: *Syn Kalevūv*. Praha 1959.

11. *Zvony v jezerech*. Deset estonských básníků. Čs. spisovatel, Praha 1977.
12. Gailit, A.: *Drsné moře*. Práce, Praha 1989.
13. Tamsaare, A. H.: *Indrek mezi vzbouřenci*. Svoboda 1981. případně celá pentalogie *Pravda a spravedlnost*.
14. Kross, J. *Blázen jeho veličenstva*. Lidové noviny, Praha 1985.

Doporučená literatura:

1. Zubatý, J.: *O alliteraci v písních lotyšských a litevských*. Praha, Věstník král. české společnosti nauk, 1894.
2. Řeháček, L.: *Vztah F.L. Čelakovského k folkloru, jazykům a literaturám baltských národů*. In: Práce z dějin slavistiky XI, Karlova Univerzita, Praha 1988.
4. Tesařová, J.: *Kapitoly z lotyšské a estonské literatury a kultury*. Veda, Bratislava 2001.
5. Štoll, P.: *Pět staletí lotyšsko-českých literárních vztahů*. Lotyšská národní knihovna, Riga 2006.
6. Toman, M., Ungrád, J.: *Dobytí ostrova Saaremaa*. Baronet, Praha 2007.
7. *Latviešu literatūras vēsture I*. Zinātne, Rīga 1998.
8. *Ideju vēsture Latvijā*. Zvaigzne ABC, Rīga 1995.
9. *Latvijas kultūras vēsture*. Zvaigzne ABC, Rīga 2003.
10. *Latviešu rakstniecība biogrāfijās*. Zinātne, Rīga 1992.
11. Nirk, E.: *Estonian Literature*. Eesti raamat, Tallinn 1970.

Podmínky atestace:

1. Účast na přednáškách
2. Dvě písemné práce, jedna z lotyšské a jedna z estonské literatury, na základě vybrané četby, cca po 5 normostranách, orientačně s tímto obsahem:
 - a) zasazení přečteného literárního díla a jeho autora do kontextu národní, příp. i světové literatury
 - b) charakteristika tvůrčí osobnosti autora a jeho tvorby, zařazení přečteného díla do jejího kontextu
 - c) základní literární charakteristika díla: jeho žánr, příp. příslušnost k literárnímu směru, textová rovina (jazyk, styl), strukturní výstavba (kompozice)
 - d) tematická rovina: co vypovídá o příslušné době a člověku v ní

Doporučené nejzákladnější úvody do literatury a její interpretace, např.:

1. Petruš, E.: *Úvod do literární vědy*. Olomouc 1998.
2. Haman, A.: *Úvod do studia literatury a interpretace*. Jinočany 1999.
3. Pechar, J.: *Interpretace a analýza literárního díla*. Praha 2002.